

KÜRT MESELESİNDE YENİ DÖNEM

Türkiye Toplumunun Algı, Kanaat ve Tutumları

23 Haziran 2025

İSTANBUL
POLİTİK ARAŞTIRMALAR
ENSTİTÜSÜ

Yöntem

Bu araştırma;

13-23 Mayıs 2025 tarihleri arasında,
Türkiye genelinde; **21 şehir / 56 ilçede**,
2010 kişiyle CATI yöntemiyle görüşülerek,
Yaş grubu, cinsiyet, eğitim düzeyi ve 2023 oy tercihi
kotaları takip edilerek,
%95 güven ve +/- 2 hata payı ile gerçekleştirilmiştir.

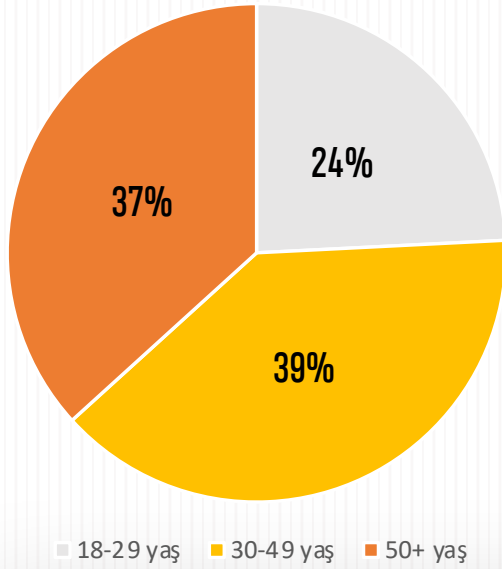
- 01 Demografi
- 02 19 Mart Operasyonu
- 03 'Kürt Sorunu'
- 04 'Yeni Süreç'
- 05 CHP vs. Süreç
- 06 Talepler

KÜRT MESELESİNDE YENİ DÖNEM
Türkiye Toplumunun Algı,
Kanaat ve Tutumları

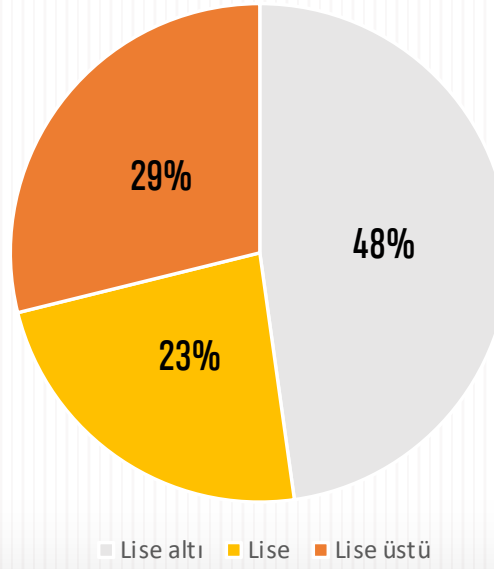
DEMOGRAFI

01

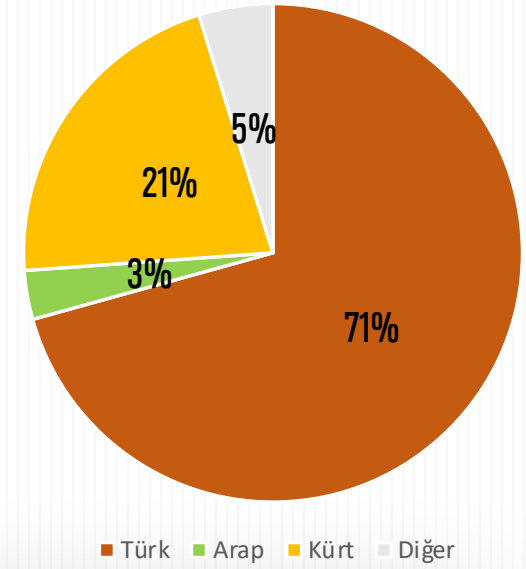
Yaş Grupları

Eğitim Durumu

Etnisite

Anketlerin yarısı kadınlarla, yarısı erkeklerle yapıldı.
%70'i Türk, %21'i Kürt, %3'ü Arap.
Katılımcıların **dörtte biri** genç, diğer gruplar birbirine yakın.

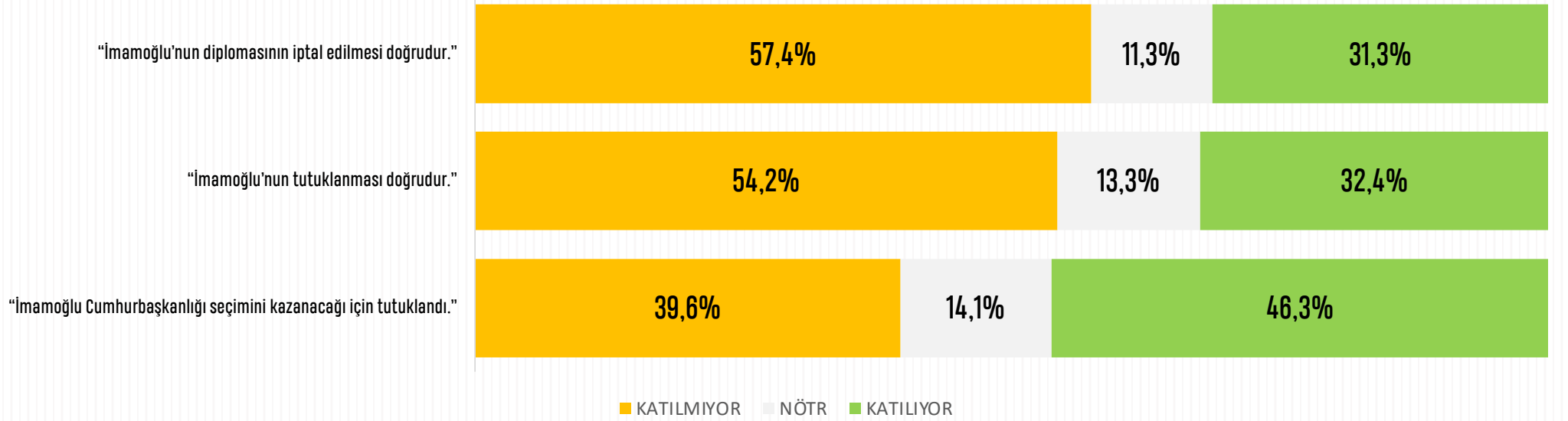
Yarıya yakını lise altında bir tahsile sahip.
Lise ve dengi okullardan mezun olanların oranı **%23**.
Katılımcıların **%29'u** lise üstü bir eğitim düzeyinde.

KÜRT MESELESİNDE YENİ DÖNEM

Türkiye Toplumunun Algı,
Kanaat ve Tutumları

19 MART OPERASYONU

02

İmamoğlu ve CHP kadrolarına dönük operasyon, bir siyasi kutuplaşma yaratmış görünüyor.

Yine de İmamoğlu'nun diplomasının iptalini ve tutuklanmasını doğru bulanların oranı üçte bire ulaşmıyor.

İmamoğlu'nun seçimi kazanacağı için tutuklandığı görüşüne katılanlar %46.3 katılmayanlar %39.6

2023 Oy Tercihleri

		GENEL	AK Parti	MHP	CHP	DEM Parti	İYİ Parti	Oy Kullanmayan
"İmamoğlu'nun diplomasının iptal edilmesi doğrudur."	KATILAN	31,3%	61%	68%	4%	5%	17%	22%
	KATILMAYAN	57,4%	24%	26%	93%	86%	78%	57%
"İmamoğlu'nun tutuklanması doğrudur."	KATILAN	32,4%	62%	64%	4%	8%	20%	24%
	KATILMAYAN	54,2%	22%	26%	92%	84%	70%	52%
"İmamoğlu Cumhurbaşkanlığı seçimini kazanacağı için tutuklandı."	KATILAN	46,3%	19%	22%	83%	74%	58%	35%
	KATILMAYAN	39,6%	67%	71%	10%	13%	28%	37%

Cumhur İttifakı seçmeninde İmamoğlu'nun diplomasının iptalini ve tutuklanmasını doğru bulmayanların oranı dörtte bir civarında.

Cumhur seçmeninin üçte ikiye yakını İmamoğlu'na dönük operasyonu doğru buluyor.

CHP ve DEM Parti seçmeninin 19 Mart Operasyonlarına karşı tutumu büyük ölçüde benzeşiyor.

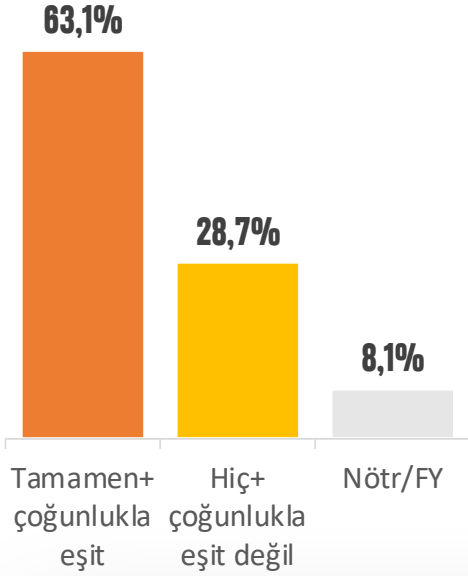
İYİ Parti seçmeninde Cumhuriyet İttifakının tersi bir görüntü var ancak CHP-DEM seçmeni kadar da konsolide değil.

KÜRT MESELESİNDE YENİ DÖNEM
Türkiye Toplumunun Algı,
Kanaat ve Tutumları

KÜRT SORUNU

03

Kürtlerle Türklerin Eşitliği

Katılımcıların %41'i Kürt Sorunu/Kürtlerin Sorunları var diyor. Bu oran Kürtlerde %60, Türk ve diğer gruplarda %36.

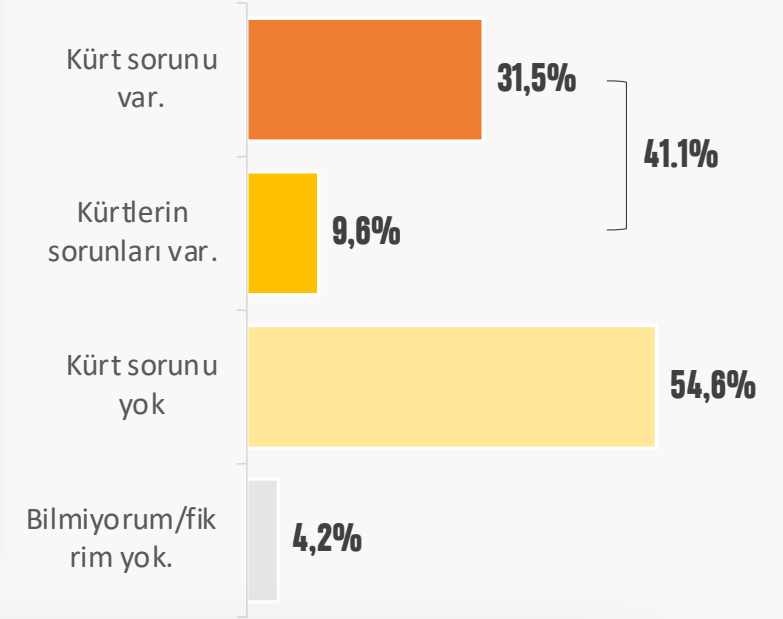
Yine katılımcıların %29'a yakını Kürtlerle Türklerin devlet nezdinde eşit olmadığı görüşünde.

Kürtlerin yarıya yakını eşitlik olmadığını savunurken bu oran Kürt olmayanlarda dörtte bir civarında.

CHP'ilerin üçte biri, DEM seçmeninin üçte ikisi eşitlik yok diyor.

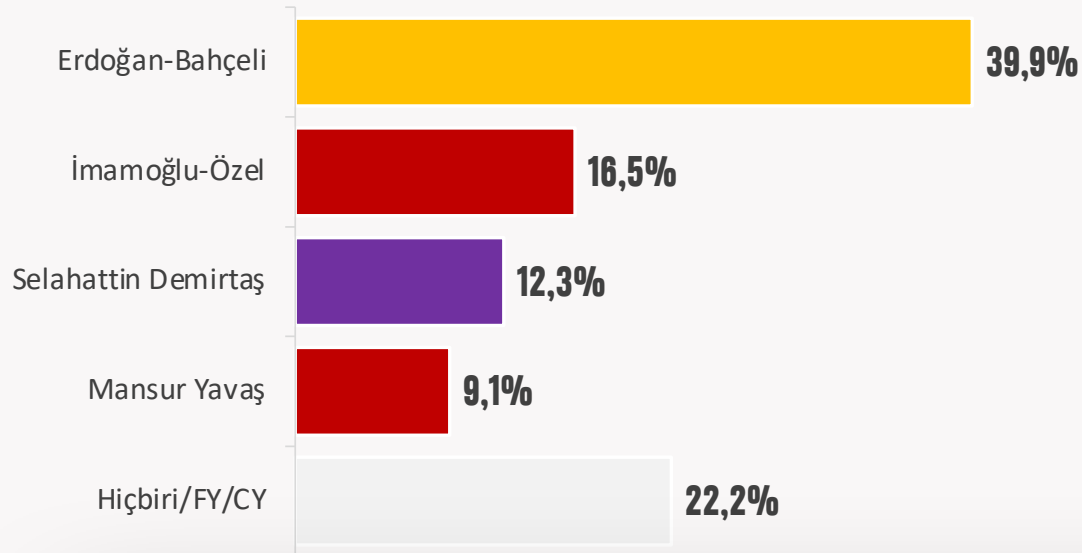
Cumhur ve İYİP seçmeninde eşitsizlik kanaati düşük, %19.

Kürt Sorunu

	KÜRT	TÜRKLER vd.	Cumhur	CHP	DEM Parti	İYİP	Kullanmayan
EŞİT+	45,9%	67,7%	73,6%	57,8%	28,8%	72,9%	56,0%
EŞİT DEĞİL+	48,1%	23,6%	19,0%	34,6%	64,7%	18,7%	32,1%

Hangi Lider/ler Çözebilir?

Kürt sorunu çözebilecek lider/ler bahsinde en büyük inanç Erdoğan-Bahçeli ikilisinin çözebileceği yönünde.

Kürtlerde Erdoğan-Bahçeli ikilisini Demirtaş izliyor.

Türkler ve diğer gruplarda İmamoğlu-Özel ikilisi Kürtlerin iki katı destek görürken Mansur Yavaş desteğinin tamamına yakını Kürt olmayan katılımcılardan alıyor.

Sorunu çözme konusunda kendi siyasi liderlerine en çok güvenen seçmen grubu Cumhur seçmenleri.

CHP seçmeninin %43'ü İmamoğlu-Özel ikilisi çözebilir diyor, DEM seçmeninin %55'i Demirtaş'ı adres gösteriyor.

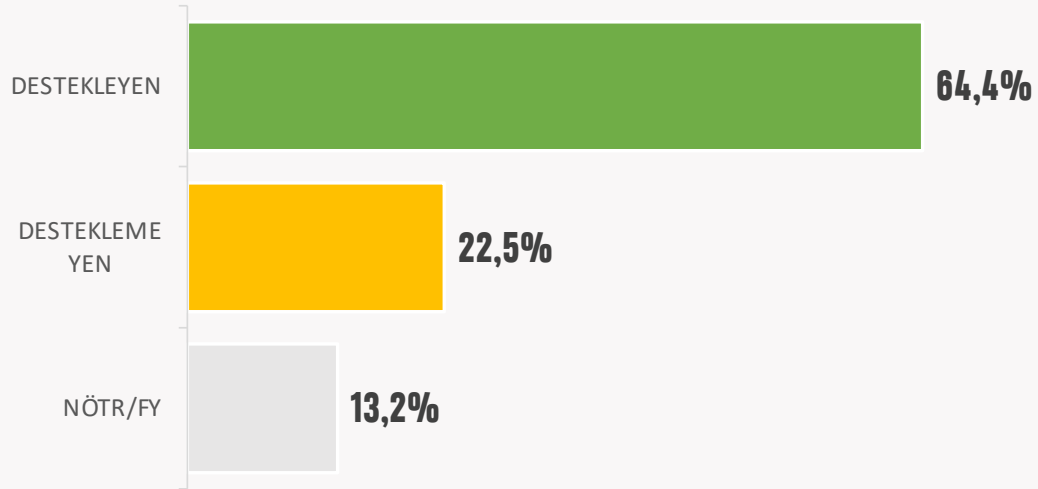
	KÜRT	TÜRK vd.	Cumhur	CHP	DEM Parti	İYİP	Kullanmayan
ERDOĞAN-BAHÇELİ	41%	40%	81%	10%	23%	17%	26%
İMAMOĞLU-ÖZEL	9%	18%	2%	43%	12%	28%	16%
SELAHATTİN DEMİRTAŞ	34%	7%	5%	12%	55%	8%	13%
MANSUR YAVAŞ	1%	11%	2%	14%	1%	18%	8%
Hiçbiri+	15%	24%	10%	21%	9%	17%	38%

KÜRT MESELESİNDE YENİ DÖNEM
Türkiye Toplumunun Algı,
Kanaat ve Tutumları

YENİ SÜREÇ

04

Sürece Destek

Sürece destek Ekim ayında %45-46 bandındayken bugün üçte ikiye varmış durumda. Karşıtların oranı da %40'lardan 20 bandına doğru azalmış.

Kürtlerde, **%35, 55, 65, 80+** şeklinde artan destek, Türk ve diğer gruplarda **%38, 43, 55** ve **60** şeklinde yükseldi.

Sürece en yüksek destek DEM Parti seçmeninde,

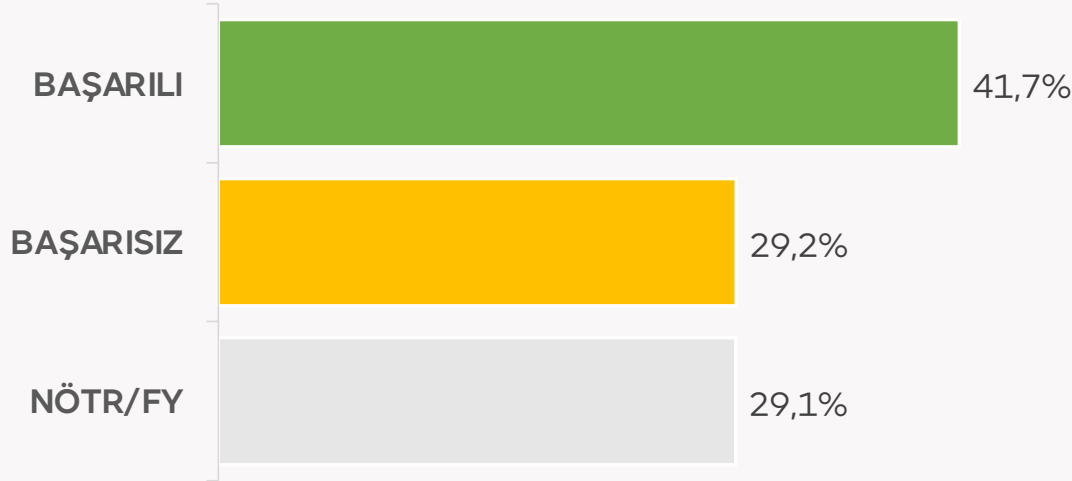
MHP seçmeninde desteklemeyenlerin oranı dörtte bir, AK Parti'de altıda bir.

CHP seçmeninde destek %50'nin üstünde ve desteklemeyenlerin oranı üçte bir.

En yüksek karşıtlık İYİ Parti seçmeninde. Bu grubun dörtte biri süreci destekliyor.

	KÜRT	TÜRK vd.	AK Parti	MHP	CHP	DEM Parti	İYİP	Kullanmayan
DESTEKLİYOR	81%	60%	71%	63%	50%	88%	25%	63%
DESTEKLEMİYOR	9%	26%	16%	25%	34%	8%	58%	22%

Sürecin Gidişatı

Sürece destek bahsinde partizan tutumun dışına çıkılabilse de sürecin gidişatı konusunda şerhler kalınlaşıyor.

Sürece destek %64'ün üstünde ancak sürecin gidişatını başarılı bulanlar %42'yi bulmuyor.

Katılımcıların kabaca:

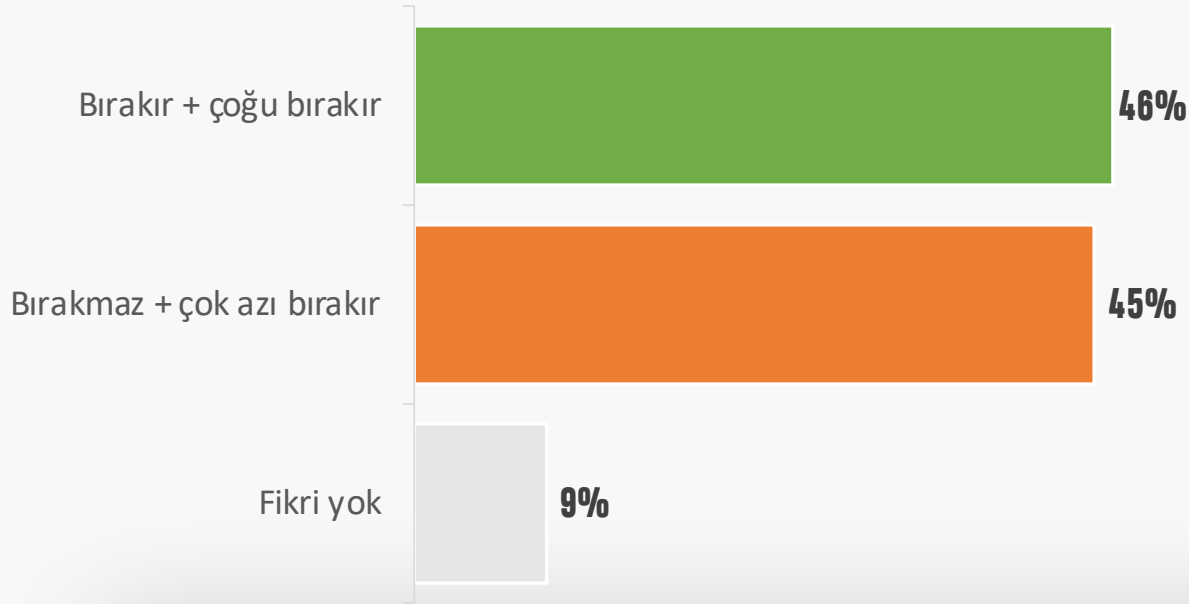
- Dördü başarılı,
- Üçü başarısız bulurken,
- Üçü de ne başarılı ne de başarısız diyor.

Süreci başarılı bulanların oranı sadece AK Parti seçmeninde **%50**'yi geçiyor. Diğer seçmen gruplarında başarılı bulma oranı **%50**'nin altında.

DEM Parti'nin **%29**'u, CHP'nin de **%55**'i sürecin başarısız gittiğini düşünüyor. İYİ Parti seçmeninde başarısız bulanların oranı **%53**.

	KÜRT	TÜRK vd.	AK Parti	MHP	CHP	DEM Parti	İYİP	Kullanmayan
BAŞARILI	55%	38%	70%	49%	16%	49%	22%	45%
BAŞARISIZ	20%	32%	6%	17%	55%	29%	53%	20%

Örgüt silah bırakır mı?

Öcalan'ın çağrısı ve örgütün kongreyi toplayıp silah bırakacağını ilan etmesine rağmen, **toplumun yarıya yakını örgütün silah bırakacağını düşünmüyor.**

Türklerin ve diğer grupların yarıdan fazlası örgütün silah bırakmayacağını düşünüyor,

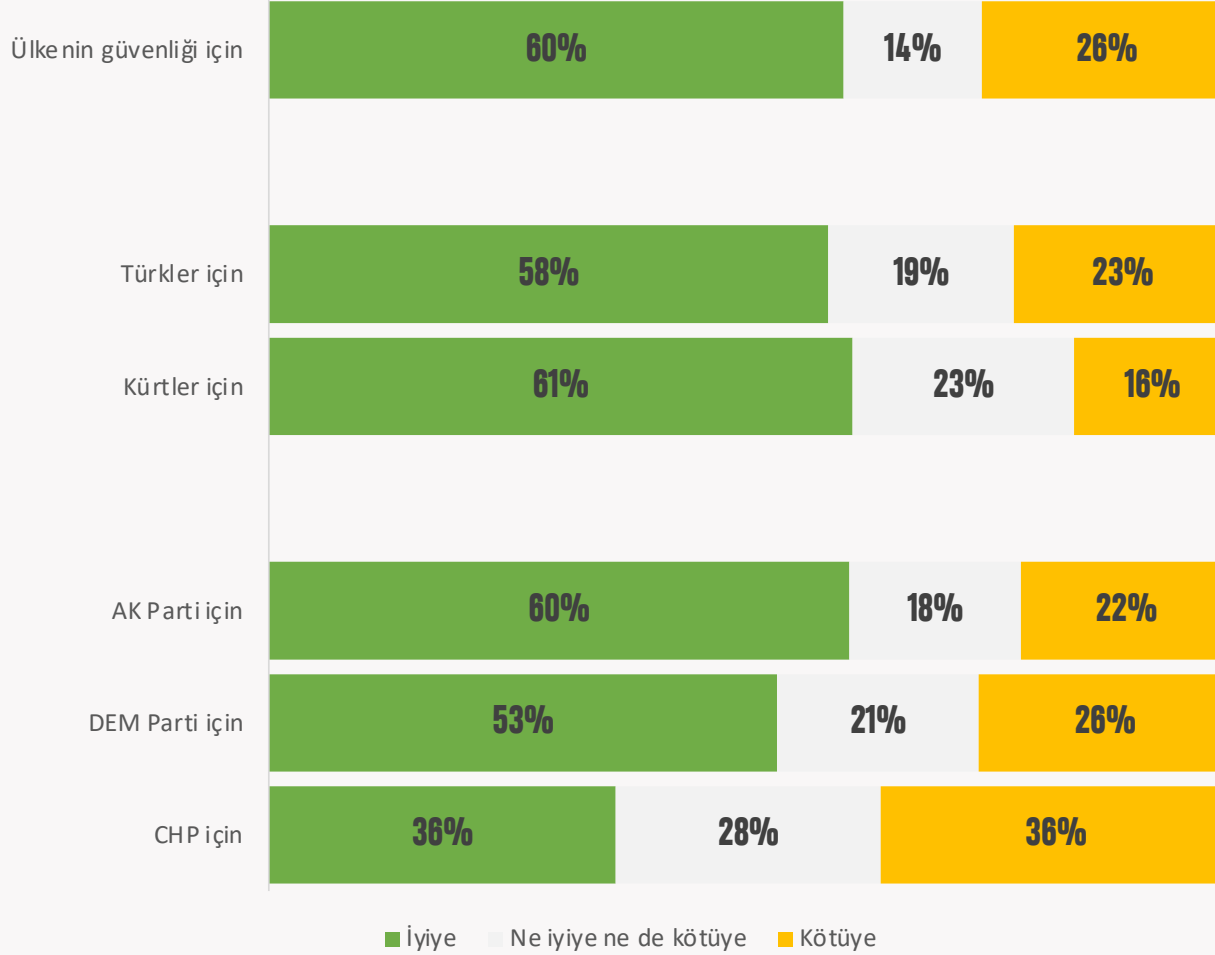
Kürtlerin üçte ikiye yakını silahların bırakılacağına inanıyor, dörtte biri inanmıyor.

Silah bırakılacağına dair en güçlü inanç DEM Parti seçmeninde. Onu AK Parti ve MHP izliyor.

CHP ve İYİ Parti seçmenlerinin üçte ikiye yakını silahların bırakılacağını düşünmüyor.

	KÜRT	TÜRK vd.	AK Parti	MHP	CHP	DEM Parti	İYİP	Kullanmayan
BIRAKIR+	63%	42%	56%	48%	29%	72%	32%	43%
BIRAKMAZ+	23%	51%	35%	48%	61%	15%	62%	44%

Sürecin Gidişatı

Katılımcıların çoğu, sürecin ülke güvenliği ile Türkler ve Kürtler için iyiye gittiğini düşünüyor.

Sürecin AK Parti ve DEM Parti için de iyiye gittiğine dair kanaatler güçlü.

Sürecin CHP için iyiye gittiğini söyleyenlerle kötüye gittiğini söyleyenler birbiriyle **eşit oranda**.

CHP seçmeni içinde sürecin CHP için iyiye gittiğini düşünenlerin oranı, kötüye gittiğini düşünenlerin oranından **fazla** (%44'e %31).

DEM Parti seçmeninin de **yarıdan fazlası** (%53) sürecin CHP için iyiye gittiğini düşünüyor.

Cumhur İttifakı seçmeninin **yarıya yakını** sürecin CHP için kötüye gittiğini söylerken, CHP lehine ilerlediğini düşünenlerin oranı **dörtte bir**.

Sürecin Amaçları

"Anayasayı değiştirip Erdoğan'ın Bir Dönem Daha Cumhurbaşkanı Olmasını Sağlamak İstiyorlar."

55,1%

12,2%

32,7%

"Türk-Kürt Eşitliğini Hayata Geçirmek İstiyorlar."

54,6%

13,3%

32,1%

"Kürtlerin Kazanımlarının Önüne Geçmek İstiyorlar."

30,3%

20,7%

48,9%

KATILIYOR NÖTR KATILMIYOR

	AK Parti	MHP	CHP	DEM Parti	İYİP	Kullanmayan
Kürtlerin kazanımlarının önüne geçmek istiyorlar.	30%	49%	29%	38%	23%	27%
Türk-Kürt eşitliğini hayat geçirmek istiyorlar.	73%	77%	41%	56%	29%	54%
Anayasayı değiştirip Erdoğan'ın bir dönem daha Cumhurbaşkanı olmasını sağlamak istiyorlar.	52%	60%	67%	49%	56%	56%

Katılımcılar için sürecin en güçlü motivasyonu Erdoğan'ın bir dönem daha başkan olabilmesini sağlamak.

Sürecin Kürt-Türk eşitliğini hayata geçirmek üzere yürütüldüğüne olan inanç da benzer düzeyde.

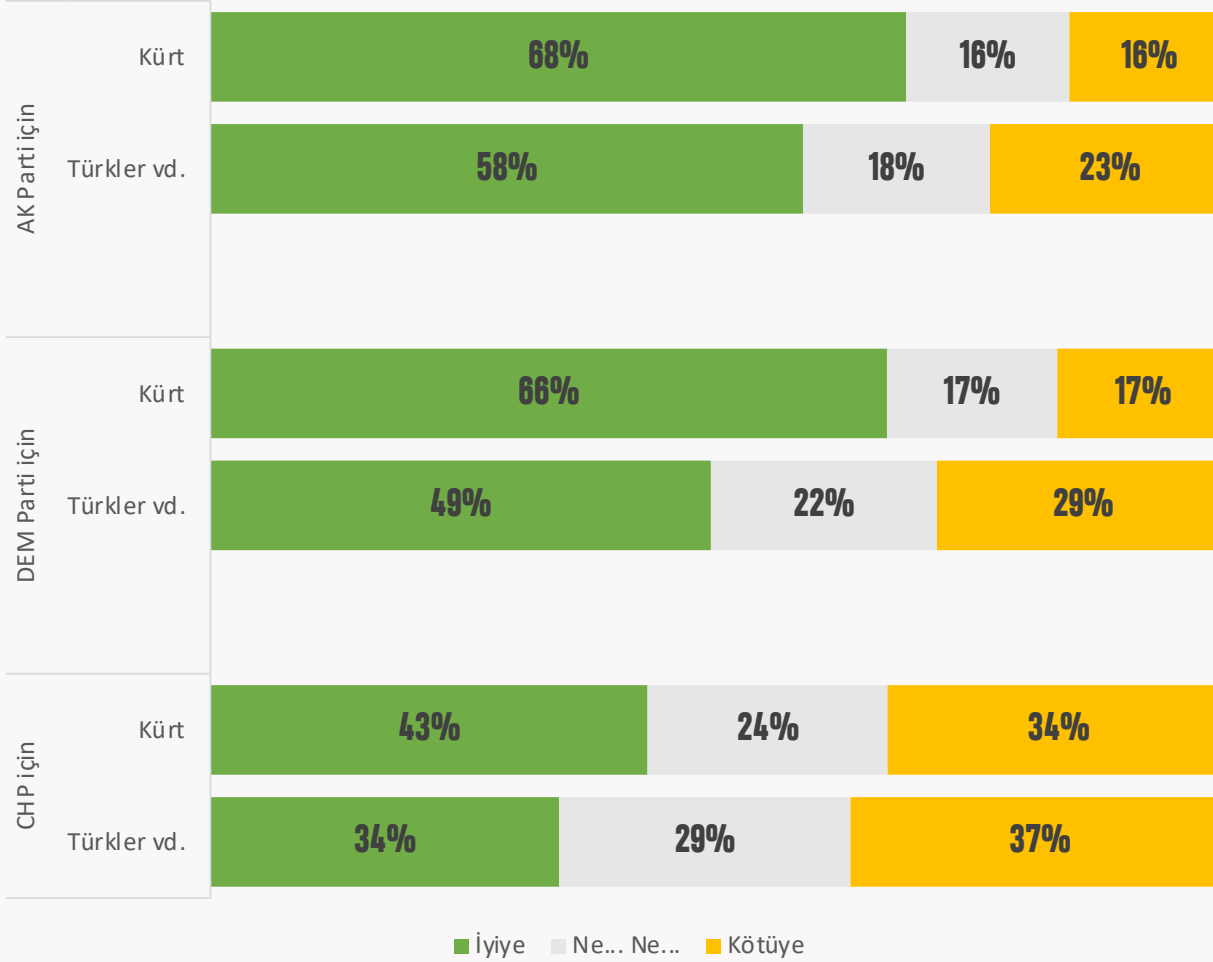
Sürecin Kürtlerin Ortadoğu'daki kazanımlarını engelleme amacı taşıdığı kanaatine katılanların oranı %30, katılmayanlar %49.

KÜRT MESELESİNDE YENİ DÖNEM
Türkiye Toplumunun Algı,
Kanaat ve Tutumları

CHP vs. SÜREÇ

05

Sürecin Gidişatı - Etnisite

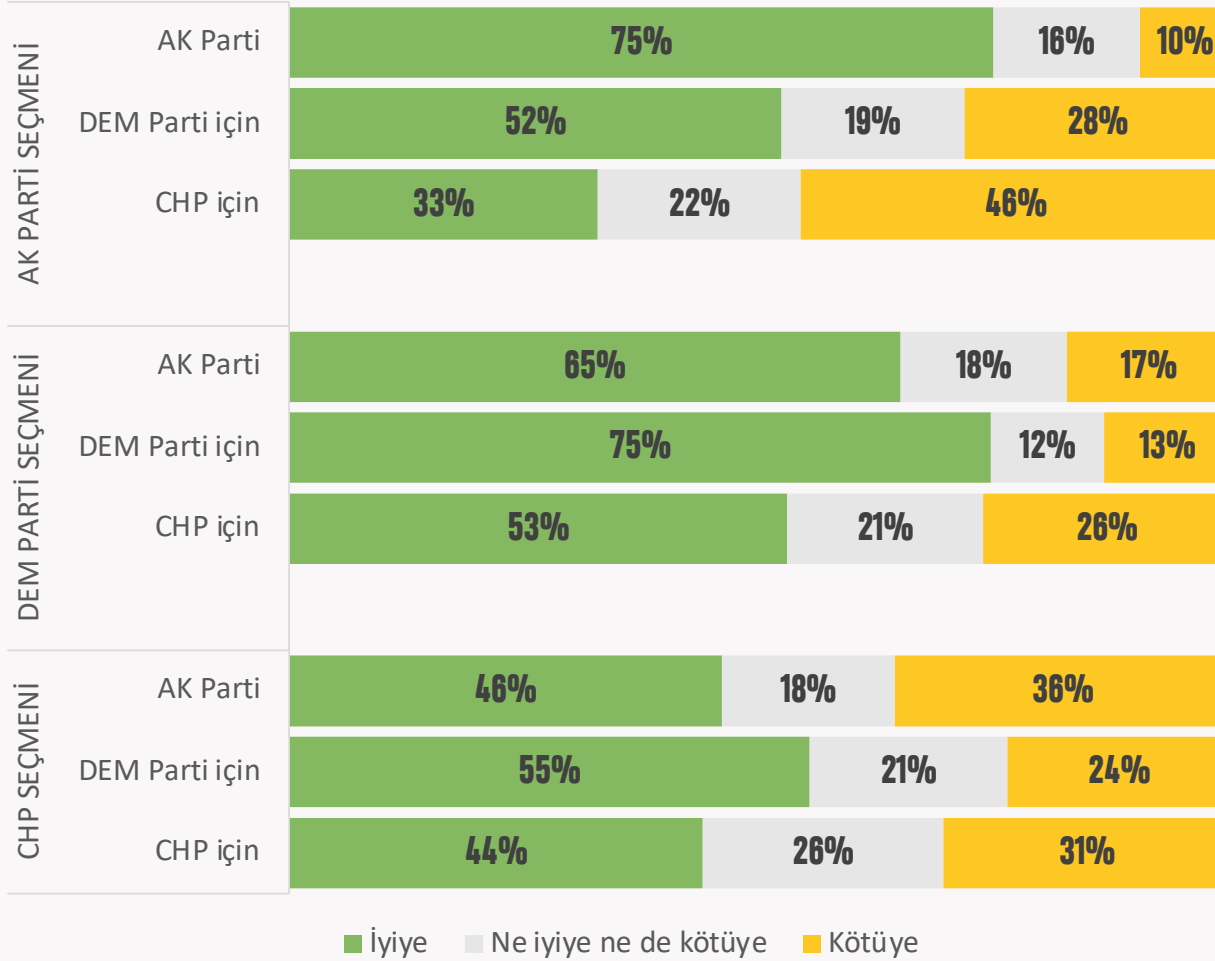
Kürtlerin üçte ikisi sürecin AK Parti ve DEM Parti lehine ilerlediğini düşünüyor.

Türk ve diğer demografik gruplara göre süreç en çok AK Parti'ye (%58), ardından DEM Parti'ye (%49) yarıyor.

Sürecin CHP için iyiye mi kötüye mi gittiğine dair bir konsensüs yok: Kürtlerde sürecin CHP lehine ilerlediğini düşünenlerin oranı daha yüksek.

Türk ve diğer katılımcılarda CHP için iyiye gidiyor diyenler, kötüye gidiyor diyenlerden az.

Sürecin Gidişatı - Parti

Partizan bir yerden bakınca süreç, AK Parti ve DEM Parti seçmenleri tarafından daha umut verici, CHP seçmenleri tarafından daha belirsiz ve karışık görülüyor.

AK Partililer sürecin daha çok AK Parti ve DEM'e yaradığını düşünüyor.

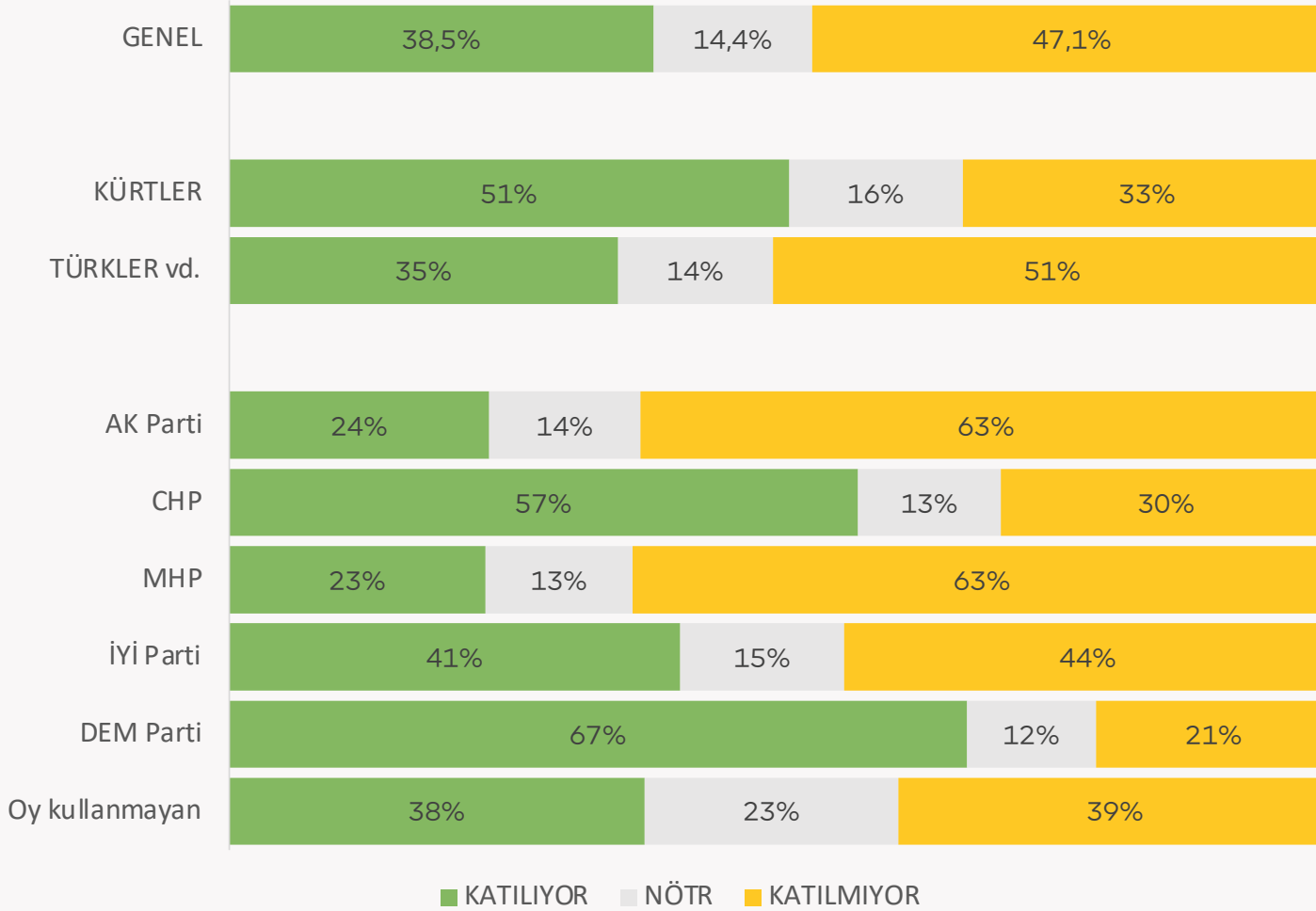
DEM Parti'de de benzer bir durum var ancak DEM Seçmeninin çoğu CHP için de iyiye gittiğini düşünüyor.

CHP seçmenine göre süreç en çok DEM Parti lehine işliyor. AK Parti'nin lehine diyenler %46 ama %36 da aleyhe gittiğini düşünüyor.

CHP seçmeninin %44'ü süreci CHP için iyiye, %31'i için kötüye yorumluyor.

AK Partililerde CHP için, CHP'lilerde AK Parti için kötüye gittiği inancı büyükken DEM Parti'de herkes için iyiye gittiği kanaati daha baskın.

"CHP'nin DEM Parti ile bazı konularda işbirliği yapmasını doğru buluyorum."

CHP'nin DEM Parti ile iş birliği yapıp yapmamasın bahsinde de Kürtler, DEM Partililer ve CHP seçmenleri iş birliğini olumluyorlar.

Kürtlerle Türkler ve diğer gruplar arasındaki yaklaşım bu önermede de birbirinin tersi oranlarda.

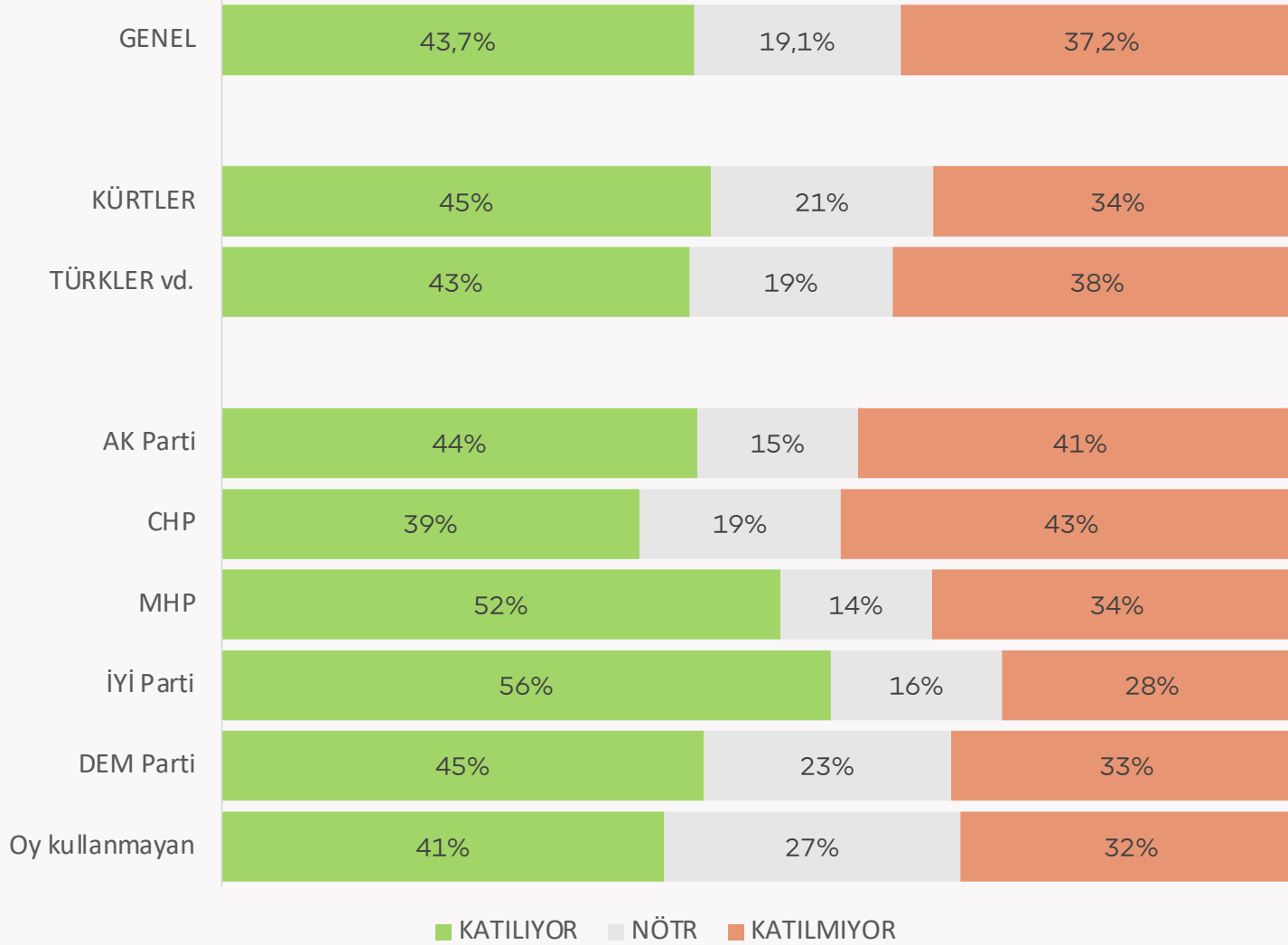
Kürtlerde %51 onaylarken Türkler ve diğer gruplarda bu oran üçte bir.

CHP seçmeninin %57'si, DEM Parti seçmeninin %67'si iki parti arasındaki iş birliğini destekliyor.

(Desteklemeyenler CHP'de %30, DEM'de %21)

İYİ Parti seçmenlerinde %41, oy kullanmamış olanlarda %38 bazı noktalarda iş birliğini onaylıyor.

"CHP'nin Kürt sorununa ilişkin alternatif bir politikası yok."

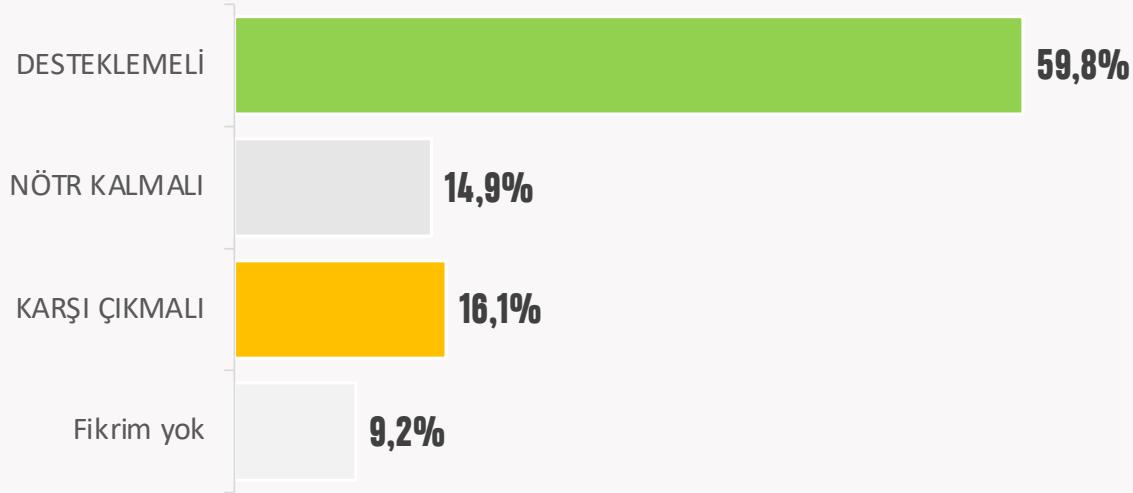
Katılımcıların %44'e yakını CHP'nin alternatif bir Kürt politikası olmadığı görüşünde.

Bu konuda Kürt-Türk katılımcıların kanaati benzeşiyor.

CHP'nin alternatif bir Kürt politikası olmadığı görüşüne en çok katılanlar İYİ Parti ve MHP seçmenleri.

DEM Parti ve AK Parti seçmenlerinin %45'i, CHP'lilerin %39'u CHP'nin alternatif bir Kürt politikası olmadığını düşünüyor.

CHP'nin Tutumu Nasıl Olmalı?

CHP'nin süreci desteklemesine dair beklenti yüksek. Sadece %16 CHP'nin karşı çıkmasını istiyor.

Kürtlerin dörtte üçü, DEM seçmeninin %85'i CHP'nin desteğini önemsiyor.

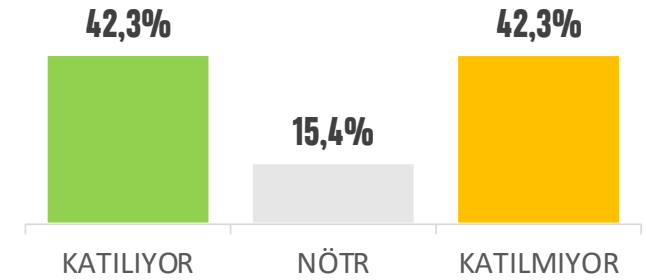
Türk ve diğer grupların yarıdan fazlası ve diğer parti seçmenlerinin de %60'a yakını yine CHP'nin desteğini gerekli görüyor.

CHP'nin süreçte bir çeşit hakemlik rolü üstlenmesine dair önermeye katılanlar ile katılmayanlar birbirine denk kümeler.

CHP seçmeninin %60'ı, DEM seçmeninin %65'i, Cumhur seçmeninin %30'u CHP'nin hakemliğini destekliyor.

	KÜRT	TÜRK vd.	AK Parti	MHP	CHP	DEM Parti	DiĞER	Kullanmayan
DESTEKLEMELİ	73%	56%	59%	58%	58%	85%	56%	54%
KARŞI ÇIKMALI	8%	18%	15%	19%	19%	5%	19%	16%

"CHP, sürece hakemlik yapmalı."

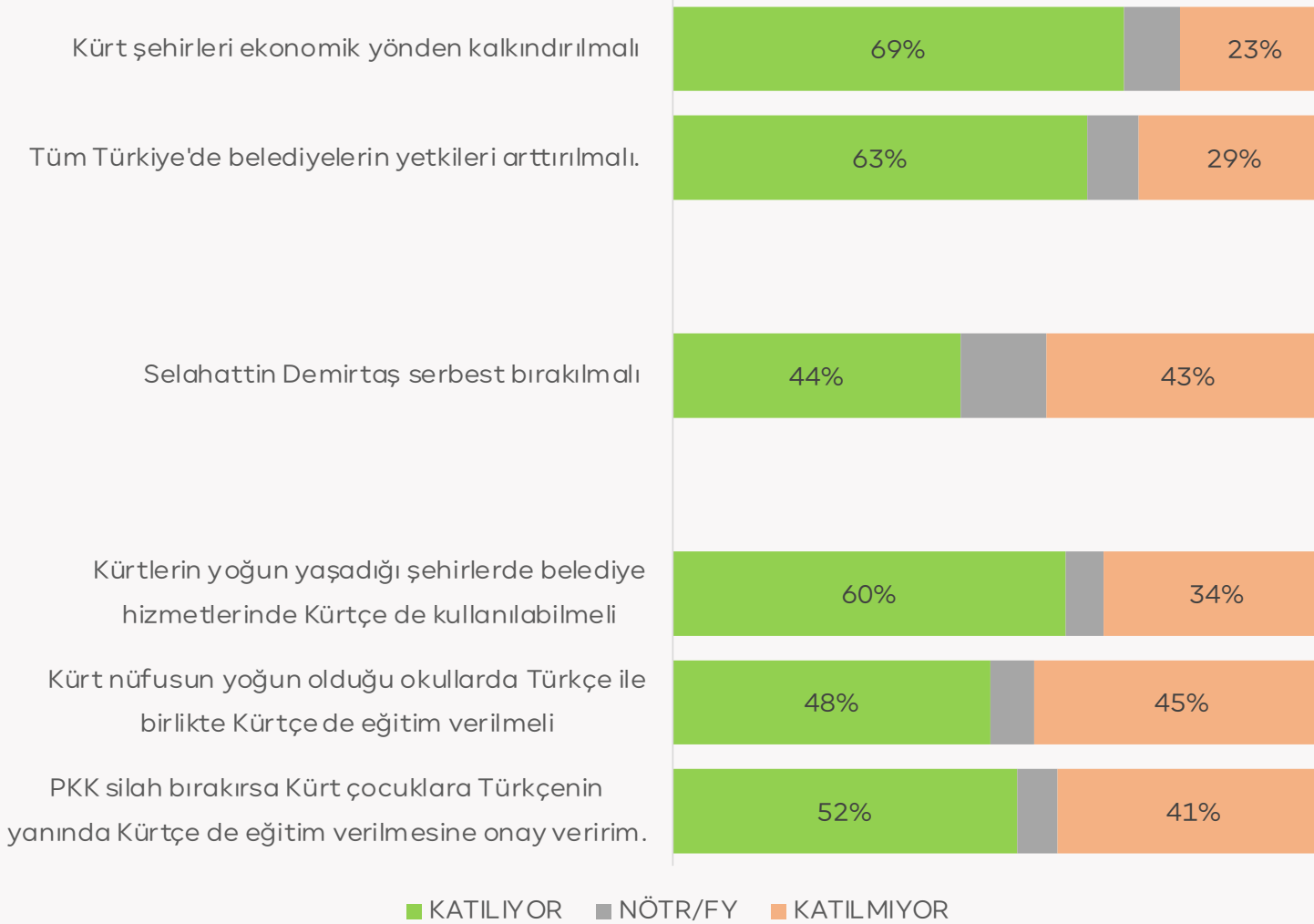

KÜRT MESELESİNDE YENİ DÖNEM
Türkiye Toplumunun Algı,
Kanaat ve Tutumları

TALEPLER

06

Talepler ve Tutumlar

Süreçte gündeme gelen konuları üç grupta tasnif edebiliriz; yerel kalkınma, mahpusların durumu ve ana dil.

En büyük destek **%69** ile bölgesel kalkınmaya,

Belediyelerin yetkilerinin artmasına destek verenler **üçte ikiye** yakın.

Demirtaş'ın serbest bırakılmasına destek, onaylamayanlardan biraz fazla.

Yerel yönetimlerde Türkçe ile birlikte Kürtçeyi de kullanmaya onay **%60**,

Eğitimde çok dilliliği destekleyenler desteklemeyenlerden fazla,

Eğitimde ana dil kullanımına destek, silah bırakma koşuluyla artıyor.

Talepler – Etnik Kimliğe Göre

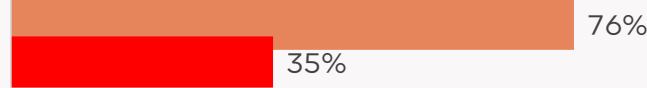
Kürt şehirleri ekonomik yönden kalkındırılmalı

Tüm Türkiye'de belediyelerin yetkileri arttırılmalı.

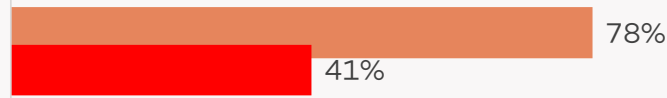
Selahattin Demirtaş serbest bırakılmalı

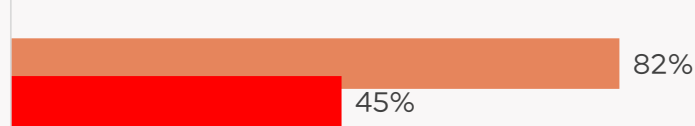
Kürtlerin yoğun yaşadığı şehirlerde belediye hizmetlerinde Kürtçe de kullanılabilmeli

Kürt nüfusun yoğun olduğu okullarda Türkçe ile birlikte Kürtçe de eğitim verilmeli

PKK silah bırakırsa Kürt çocuklara Türkçenin yanında Kürtçe de eğitim verilmesine onay veririm.

■ Kürtler ■ Türkler vd.

Kalkınma ve yerel yönetimlerin güçlenmesine destek Türkler ve diğer gruplarda **%60** üstünde.

En çarpıcı ayrışma Demirtaş'ın durumuyla ilgili; Demirtaş'ın serbest bırakılmasına destek Kürtlerde **dörtte üçü**, Türklerde de **üçte biri** geçiyor.

Yerel yönetimlerde ve eğitimde Kürtçenin de kullanılabilmesine onay Türklerde+ **%41**'in altına düşmüyor, **%53**'ü buluyor. Nötr oranı **%6**

Kürtlerin en yüksek talebi ana dil, Kürt olmayanların yarıya yakını bu taleplere onay veriyor.

Özetle Kürtlerin taleplerinden ekonomik olanlar destek görüyor, dil talepleri karşısındaki bariyerler de esnek.

Notlar

Kürt sorunu veya Kürtlerin sorunları kabul ediliyor. Türklerde %41, Kürtlerde %60 sorun var diyor.

Yeni sürece destek üçte iki bandına gelmiş durumda. MHP seçmeninde %60+ AK Parti seçmeninde %70+ civarında.

Sürece destek yükselse de başarılı gittiğine dair inanç güçlü değil. Başarılı bulanlar %42, başarısız bulanlar %29.

Katılımcıların çoğu, sürecin hem ülke güvenliği, hem Türkler, hem Kürtler açısından olumlu ilerlediğini düşünüyor.

Süreci başlatan motivasyonlar olarak Erdoğan'ın yeniden adaylığı ve Türk-Kürt eşitliğini sağlamak öne çıkıyor. Yani hem pragmatik hem ilkesel gerekçeleri var.

Selahattin Demirtaş, çözüm süreciyle özdeşleşmiş bir aktör;

DEM seçmeninin %55'i onu, sorunu çözebilecek bir aktör olarak görüyor.

Serbest bırakılmasına destek Kürtlerde dörtte üç ve Türklerde de üçte birden fazla.

CHP'den süreçte destek beklentisi yüksek (%60). Kürtlerin %73'ü, DEM seçmeninin %85'i bu desteği önemsiyor.

Kalkınma talebine desteğin yüksek olması bölgesel eşitsizliğin varlığını kabulden kaynaklanıyor. Süreci ilerletebilecek en kolay adım olarak algılanıyor.

Kürtlerin dil talebi net, Türklerin tutumu esnek: Türklerde %40'ın altına düşmüyor, %50'yi geçtiği oluyor.

KÜRT MESELESİNDE YENİ DÖNEM

Türkiye Toplumunun Algı,
Kanaat ve Tutumları

Teşekkürler

İSTANBUL
POLİTİK ARAŞTIRMALAR
ENSTİTÜSÜ